

BESTUURLIJK RAPPORT

Voortgang bezuinigingen 2011-2014

stadsdeel Zuid

november 2012

Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam

R a

BESTUURLIJK RAPPORT

Voortgang bezuinigingen 2011-2014

Stadsdeel Zuid

november 2012

colofon

Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam

directeur: dr. Jan de Ridder

onderzoekers: drs. John van Leuken (projectleider)

drs. Jurriaan Kooij

Raynor Overbeek Bloemen

Dit rapport bestaat uit twee delen: het bestuurlijk rapport en het onderzoeksrapport met bijlagen. In het bestuurlijk rapport geeft de rekenkamer de belangrijkste bevindingen en beantwoording van de onderzoeksvragen weer.

Leeswijzer

Voor u ligt het bestuurlijk rapport van de Rekenkamer Amsterdam ('de rekenkamer') van het onderzoek naar de bezuinigingen bij de stadsdelen.

In dit onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

In hoeverre voeren de stadsdelen hun structurele bezuinigingen volgens plan uit en welke soorten bezuinigingen zijn vanwege welke redenen succesvol of juist problematisch?

Het volledige rapport van de rekenkamer bestaat uit twee delen: het bestuurlijk rapport (deel 1) en het onderzoeksrapport met bijlagen (deel 2). In het bestuurlijk rapport geeft de rekenkamer de belangrijkste bevindingen, conclusie, analyse en aanbevelingen weer, waarbij specifiek (de twee gekleurde pagina's) wordt ingegaan op de bezuinigingen in stadsdeel Zuid.

Het onderzoeksrapport bevat in detail de bevindingen en beantwoording van de onderzoeksvragen. In het onderzoeksrapport zijn de bevindingen van dit onderzoek voor *alle* stadsdelen weergegeven.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
2	Belangrijkste bevindingen stadsdeel Zuid	9
3	Bevindingen Amsterdamse stadsdelen	11
3.1	Inleiding	11
3.2	Oorspronkelijke bezuinigingsplannen	11
3.3	Voortgang bezuinigingen	13
4	Analyse en aanbevelingen	17
5	Bestuurlijke reactie en nawoord	21
5.1	Bestuurlijke reactie	21
5.2	Nawoord rekenkamer	23
	Bijlage 1 - Bevindingen stadsdeel Zuid	25

1 Inleiding

De stadsdelen van de gemeente Amsterdam zijn allen bezig met omvangrijke bezuinigingen. De plannen voor deze bezuinigingen zijn, in het algemeen, rondom de aanvang van de huidige bestuursperiode gemaakt. De geplande bezuinigingen moeten in de periode 2011-2014 hun beslag krijgen. In 2011 wilden de stadsdelen in 2014 ongeveer € 124 miljoen structureel hebben bezuinigd. Inmiddels is bekend dat zowel de centrale stad als de stadsdelen plannen maken voor aanvullende bezuinigingen. Het aandeel van de stadsdelen in deze bezuinigingen zal, voor zover bekend, ongeveer € 69 miljoen bedragen.¹

In dit onderzoek heeft de rekenkamer geïnventariseerd hoe de voortgang is van de bezuinigingen bij de stadsdelen. Hierbij staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

In hoeverre voeren de stadsdelen hun structurele bezuinigingen volgens plan uit en welke soorten bezuinigingen zijn vanwege welke redenen succesvol of juist problematisch?

Voor de uitvoering van dit onderzoek heeft de rekenkamer op basis van de begrotingen, perspectiefnota's en jaarrekeningen van de stadsdelen de geplande bezuinigingsmaatregelen en de geboekte voortgang geïnventariseerd. In totaal zijn op deze manier 510 afzonderlijke bezuinigingsmaatregelen geïdentificeerd en geanalyseerd.

Allereerst is geanalyseerd in hoeverre bezuinigingsmaatregelen in 2011 volgens plan zijn gerealiseerd. Hiervoor heeft de rekenkamer zich gebaseerd op de door de stadsdelen verstrekte informatie in de jaarrekeningen over 2011. Daarnaast is nagegaan in hoeverre stadsdelen de verwachte opbrengsten van bestaande bezuinigingsmaatregelen inmiddels hebben bijgesteld. Hierbij is zowel bezuinigingsmaatregelen gekeken waarvan, door nieuwe inzichten, hogere opbrengsten worden verwacht ('opwaartse bijstellingen') als naar maatregelen waarvan de verwachte opbrengst tegenvalt in vergelijking met de oorspronkelijke plannen ('neerwaartse bijstellingen'). Tot slot is ook in beeld gebracht in hoeverre stadsdelen nieuwe bezuinigingsmaatregelen hebben getroffen die niet in eerdere plannen of begrotingen zijn genoemd.

Voor deze analyse is niet alleen de voortgang (en eventuele bijstelling) van bezuinigingsmaatregelen geïnventariseerd, maar zijn de bezuinigingen ook in een vijftal categorieën ingedeeld om analyse naar type bezuiniging mogelijk te maken. In kader 1.1. is deze werkwijze verder toegelicht.

¹ Onder de naam '1 stad 1 opgave' moeten de stadsdelen en de centrale stad gezamenlijk zo'n € 193 miljoen bezuinigen in de periode 2013-2016. Het aandeel van de stadsdelen in deze nieuwe bezuinigingsopgave is € 69 miljoen (Kadernota 2013).

Kader 1.1 Toelichting indeling categorieën bezuinigingsmaatregelen

Voor de indeling in categorieën zijn de volgende definities gebruikt:

- Meer efficiency: Met de bezuinigingen in deze categorie moet een efficiëntieslag gemaakt worden: het stadsdeel blijft dezelfde taken uitvoeren voor minder geld.
- Minder taken: Hieronder vallen bezuinigingen die tot stand komen door het verminderen van taken die het stadsdeel uitvoert (of laat uitvoeren).
- Lastenverzwaringen: Een bezuiniging valt in deze categorie als deze direct tot gevolg heeft dat kosten voor burgers of niet-gemeentelijke organisaties stijgen.
- Administratief: Bij deze bezuinigingen dekt een stadsdeel de kosten van een bepaalde taken niet meer (of minder) uit de begroting maar uit andere dekkingsbronnen. Dit betekent dat dit, vanuit de begroting bezien, snel te realiseren bezuinigingen zijn, maar dat van de vervolgplannen afhangt of er (door bijvoorbeeld meer efficiency of het verminderen van de taakuitvoering) daadwerkelijk bezuinigd wordt.
- Nog in te vullen: Dit zijn bezuinigingen waarvan het stadsdeel aangeeft dat nog moet worden bepaald hoe er precies gaat worden bezuinigd.

Sommige bezuinigingen zijn moeilijk in te delen. Vaak zijn dit combinaties van 'meer efficiency' enerzijds, en 'minder taken' of 'lastenverzwaringen' anderzijds. In deze gevallen zijn bezuinigingen ingedeeld bij 'meer efficiency' tenzij uit de omschrijving bleek dat de bezuiniging overwegend een karakter had van 'minder taken' of 'lastenverzwaring'.

In het volgende hoofdstuk wordt eerst een samenvatting gegeven van de belangrijkste bevindingen bij de bezuinigingen in stadsdeel Zuid. Vervolgens worden de belangrijkste bevindingen gepresenteerd voor de totale bezuinigingen van alle stadsdelen gezamenlijk.² Daarna worden de bevindingen geanalyseerd en doet de rekenkamer aanbevelingen.

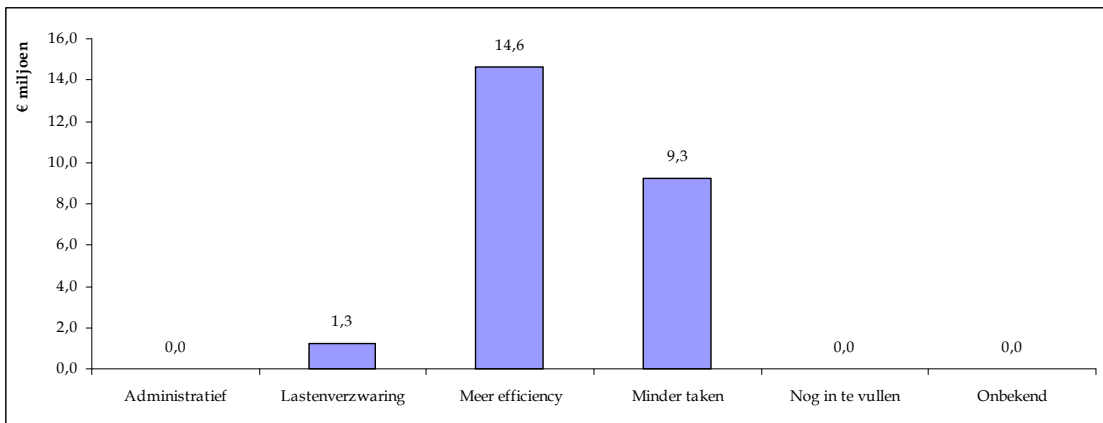
² In bijlage 1 bij dit bestuurlijk rapport zijn de bevindingen voor stadsdeel West meer uitgebreid weergegeven. Uitgebreide beschrijvingen van de bevindingen bij de overige stadsdelen zijn opgenomen in het Onderzoeksrapport.

2 Belangrijkste bevindingen stadsdeel Zuid

Totaal aan bezuinigingsmaatregelen moet in 2014 € 25,1 miljoen opleveren

Stadsdeel Zuid heeft bij de start van deze bestuursperiode op grond van de Heroverwegingen 2011-2014 besloten tot een totaal van € 25,1 miljoen aan bezuinigingen die in de periode 2011-2014 structureel gerealiseerd moeten worden. Op basis van de begrotingen en een ambtelijke opgave is de uitwerking van deze plannen geïnventariseerd. Het totaal aan bezuinigingsmaatregelen moet in 2014 € 25,1 miljoen opleveren. De bezuinigingsmaatregelen zijn in onderstaande figuur uitgesplitst naar de verschillende categorieën bezuinigingen.

Figuur 2.1 Categorieën bezuinigingsmaatregelen (per 2014)

Stadsdeel Zuid bezuinigt het meest door efficiënter te werken: € 14,6 miljoen

Het grootste deel van de bezuinigingen wil stadsdeel Zuid realiseren door efficiënter te werken (€ 14,6 miljoen). In vergelijking met andere stadsdelen is het aandeel van deze categorie bezuinigingen (58%) hoger dan gemiddeld. Grote bezuinigingen zijn het efficiënter inkopen (€ 3 miljoen), het bezuinigen op buurthuiswerk en jongerenwerk (€ 2,7 miljoen) en bezuinigingen op de eigen organisatie (€ 2,3 miljoen).

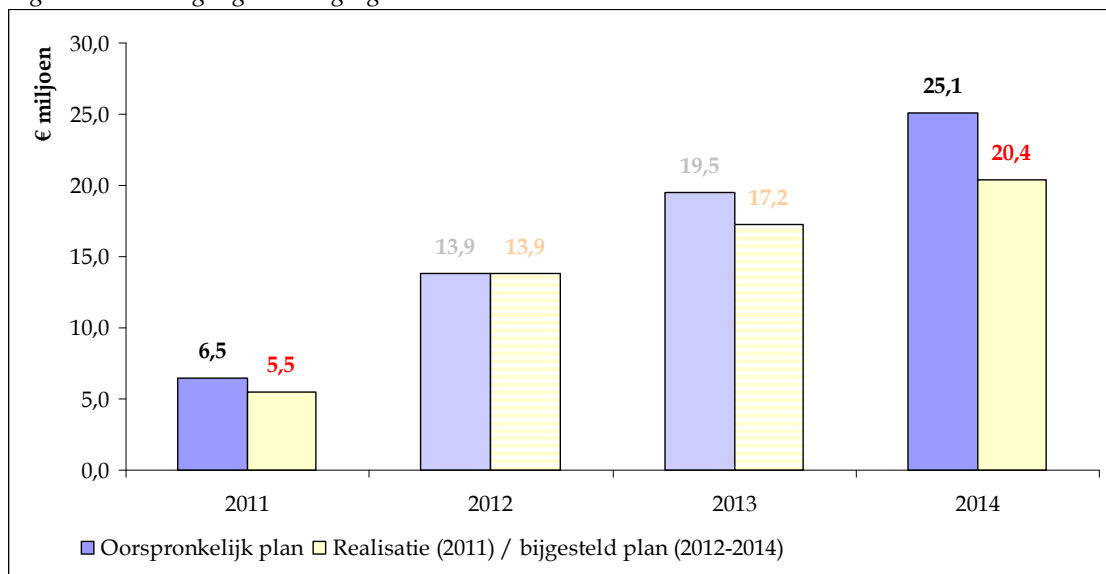
Geen administratieve bezuinigingen of nog in te vullen bezuinigingen

Niet in alle gevallen hebben de stadsdelen al precies bepaald met welke maatregelen ze de bezuinigingen willen realiseren: nog in te vullen bezuinigingen. Ook verwachten de meeste stadsdelen door middel van administratieve bezuinigingen een deel van de bezuinigingsopgave te realiseren. In tegenstelling tot de meeste andere stadsdelen kent stadsdeel Zuid geen administratieve of nog in te vullen bezuinigingen. Daarentegen zijn de bezuinigingmaatregelen van stadsdeel Zuid niet dusdanig uitgewerkt dat inzichtelijk wordt in welk tempo de maatregelen in de jaren 2012 en 2013 moeten worden gerealiseerd.

Bezuinigingen 2011 niet volledig gerealiseerd: € 5,5 miljoen in plaats van € 6,5 miljoen

In 2011 heeft stadsdeel Zuid niet alle geplande bezuinigingen gerealiseerd. In totaal is € 5,5 miljoen van de geplande € 6,5 miljoen bezuinigd. Deze tegenvaller doet zich vooral voor bij de bezuiniging door het verhogen van de reclame-inkomsten van het stadsdeel (-/- € 0,7 miljoen). Andere, kleinere, tegenvallers waren er bij de bezuinigingen op het milieu-, klimaats- en duurzaamheidsprogramma (-/- € 0,1 miljoen) en het onderhoud van parken (-/- € 0,1 miljoen).

Figuur 2.2 Voortgang bezuinigingen 2011-2014³

Stadsdeel Zuid heeft verwachtingen voor 2014 met bijna € 5 miljoen verlaagd

Ten opzichte van de oorspronkelijke plannen verwacht stadsdeel Zuid in 2014 € 20,4 miljoen te bezuinigen in plaats van de oorspronkelijke € 25,1 miljoen. Hiermee stelt stadsdeel Zuid van alle stadsdelen de verwachting het meest naar beneden bij. De neerwaartse bijstelling wordt voor een groot deel veroorzaakt door verwachte tegenvallers bij de bezuiniging op inkoop (-/- € 1,9 miljoen), stedelijke vernieuwing/projecten groot onderhoud (-/- € 1 miljoen) en efficiënter ICT (-/- € 0,9 miljoen).

Naast tegenvallende verwachtingen ziet stadsdeel Zuid ook mogelijkheden voor meer bezuinigingen: de bezuiniging op het buurthuiswerk en jongerenwerk is met € 0,5 miljoen verhoogd. Daarnaast is een bezuiniging door het verlagen van het onderhoudsniveau van de openbare ruimte en groen (€ 1,7 miljoen) nieuw opgenomen.⁴

³ In figuur 7.4. zijn de totalen voor de oorspronkelijke en de bijgestelde bezuinigingsmaatregelen in 2012 en 2013 gebaseerd op aannames en een ambtelijk overzicht 'Op weg naar 2014'.

⁴ Stadsdeel Zuid geeft aan dat deze nieuwe bezuiniging in feite een uitwerking is van een bezuiniging die in de oorspronkelijke plannen nog niet kwantitatief was bepaald ('pro memorie').

3 Bevindingen Amsterdamse stadsdelen

3.1 Inleiding

Dit inventariserende onderzoek heeft tot doel om inzicht te geven in de voortgang die de stadsdelen hebben geboekt bij het realiseren van de bezuinigingen. Voor dit onderzoek is eerst in beeld gebracht welke oorspronkelijke plannen de stadsdelen voor de bezuinigingen hebben gemaakt. Daarna is nagegaan welke voortgang de stadsdelen hebben geboekt bij het uitvoeren van deze plannen.

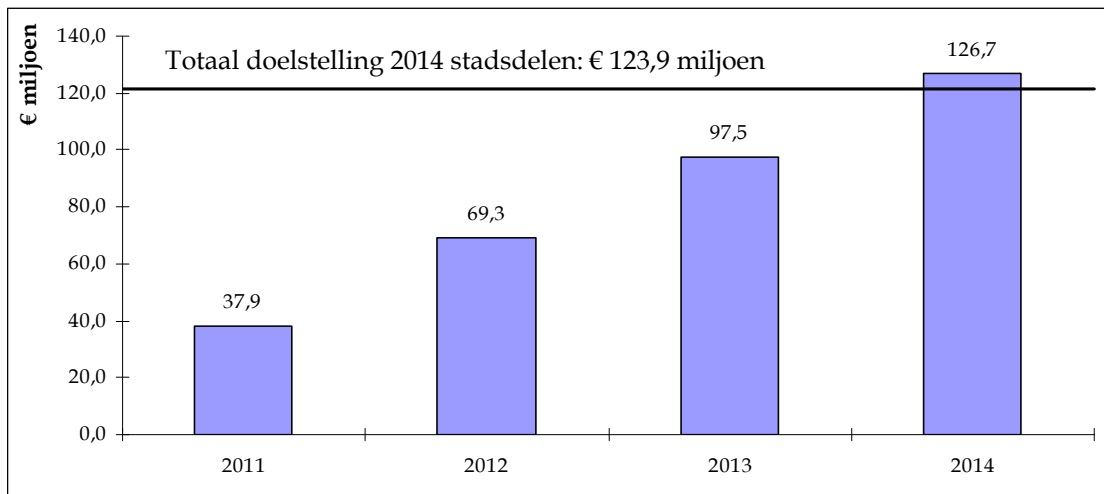
3.2 Oorspronkelijke bezuinigingsplannen

Alle Amsterdamse stadsdelen hebben bij het begin van de huidige bestuursperiode (2010-2014) de noodzaak gesignaleerd voor bezuinigingen. In coalitieakkoorden of afzonderlijke heroverwegingsbesluiten hebben de stadsdelen vervolgens de omvang van de na te streven bezuinigingen gesteld. Deze doelstellingen hebben allemaal betrekking op dezelfde periode (2011-2014). In totaal hebben de stadsdelen gezamenlijk zich een doel gesteld om in 2014 € 123,9 miljoen structureel te bezuinigen.

Totale omvang bezuinigingsmaatregelen stadsdelen: € 126,7 miljoen

De stadsdelen hebben de bezuinigingsdoelstellingen uitgewerkt met concrete bezuinigingsmaatregelen. De totale omvang van de bij de stadsdelen geïnventariseerde bezuinigingsmaatregelen bedraagt € 126,7 miljoen. Dit totaal is hoger dan het door de stadsdelen gestelde doel. Met uitzondering van stadsdeel West hebben alle stadsdelen een totaal aan bezuinigingsmaatregelen getroffen dat gelijk is aan, of hoger ligt dan het gestelde doel. In stadsdeel West is het totaal aan bezuinigingsmaatregelen € 23,1 miljoen terwijl het doel € 24,2 miljoen is.

Figuur 3.1 Doelstelling bezuinigingen en geïnventariseerde bezuinigingsmaatregelen

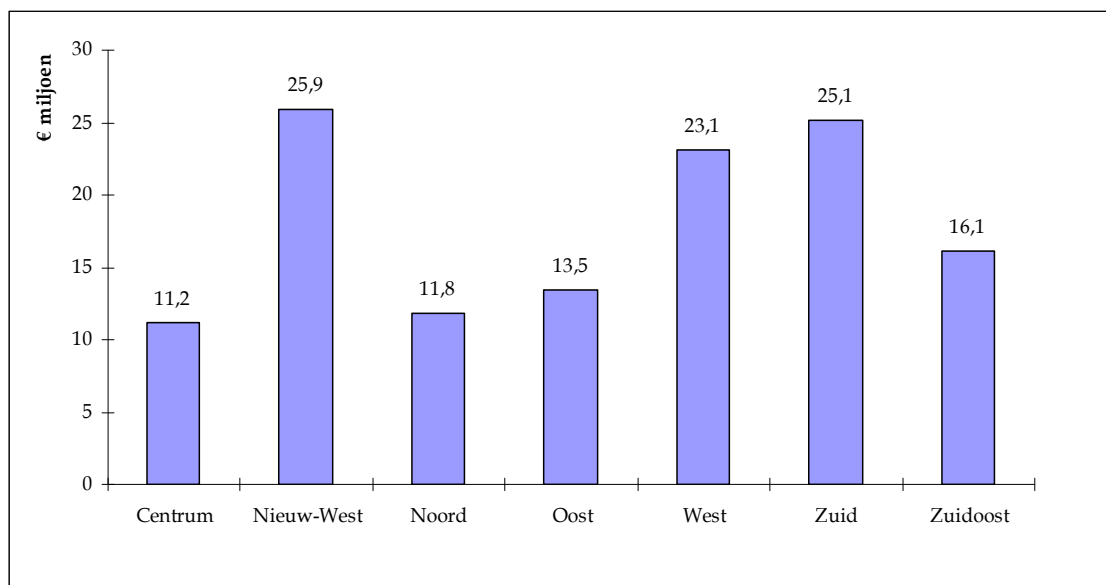

Nieuw-West, Zuid en West hebben de meest omvangrijke bezuinigingsmaatregelen

De omvang van de totale bezuinigingsmaatregelen varieert per stadsdeel. In de stadsdelen Nieuw-West, Zuid en West bedraagt het totaal aan bezuinigingsmaatregelen ruimschoots meer dan € 20 miljoen, terwijl bij de overige stadsdelen dit totaal tussen de € 10 en € 16 miljoen ligt. Deze variatie tussen stadsdelen hangt onder meer samen met de (financiële) omvang van het stadsdeel.

Daarnaast ontstaat variatie tussen de stadsdelen ook door de hoogte van het gestelde bezuinigingsdoel. De bezuinigingsdoelen kunnen variëren omdat deze voor een groot deel zijn afgestemd op verwachte tekorten in de toekomst. De wijze waarop deze tekorten zijn ingeschat door de stadsdelen wisselt en ook de gevoeligheid voor toekomstige ontwikkelingen verschilt per stadsdeel. Daarnaast kiezen sommige stadsdelen er expliciet voor om meer te bezuinigen dan strikt noodzakelijk is voor begrotingsevenwicht: op deze manier wordt financiële ruimte gecreëerd voor nieuw beleid.

Figuur 3.2 Omvang bezuinigingsmaatregelen per stadsdeel (cumulatief per 2014)

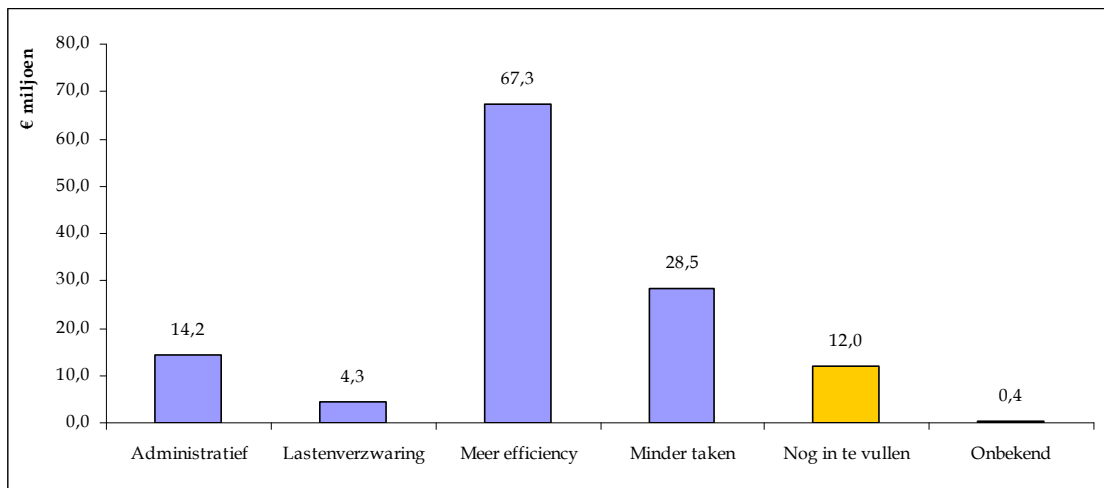
Ruim de helft van de bezuinigingen door meer efficiency: € 67,3 miljoen

In totaal heeft de rekenkamer 510 afzonderlijke bezuinigingsmaatregelen bij de stadsdelen geteld. Deze bezuinigingsmaatregelen zijn op basis van omschrijvingen in begrotingen en perspectiefnota's ingedeeld in categorieën: meer efficiency, minder taken, lastenverzwaringen, administratief en nog in te vullen.⁵ Meer dan de helft van de totale bezuinigingen willen de stadsdelen behalen door efficiënter te werken (€ 67,3 miljoen). De totale omvang van administratieve bezuinigingen en

⁵ In een heel beperkt aantal bezuinigingen (tot een totaal van € 0,4 miljoen) was het op basis van de beschikbare omschrijvingen in begrotingen of perspectiefnota's niet mogelijk de bezuinigingsmaatregelen in te delen in één van deze categorieën. Deze bezuinigingen zijn ingedeeld in de categorie 'onbekend'.

lastenverzwaringen is relatief beperkt.⁶ Ook op het niveau van afzonderlijke stadsdelen is de categorie efficiency bezuinigingen vaak het grootst. Alleen stadsdeel Oost heeft ervoor gekozen om vooral te bezuinigen door het aantal taken dat wordt uitgevoerd te verminderen (€ 6,7 miljoen). Opvallend bij stadsdeel Centrum is dat de omvang van administratieve bezuinigingen juist relatief groot is (€ 3 miljoen).

Figuur 3.3 Categorieën bezuinigingsmaatregelen (cumulatief per 2014)

Bijna 10% van de bezuinigingen moet nog worden ingevuld door de stadsdelen

In totaal moeten de stadsdelen zo'n € 12 miljoen aan bezuinigingen nog nader invullen. Soms is weliswaar bekend binnen welk programma deze bezuinigingen moeten worden gevonden, maar is nog niet bepaald op welke wijze dit precies moet gaan gebeuren. Dit is niet in alle stadsdelen in gelijke mate het geval. Vooral stadsdeel West (€ 5,2 miljoen), stadsdeel Nieuw-West (€ 3,4 miljoen) en stadsdeel Oost (€ 2,3 miljoen) moeten nog bezuinigingen nader invullen.

3.3 Voortgang bezuinigingen

De stadsdelen hebben inmiddels over de resultaten van het eerste jaar (2011) van hun bezuinigingen gerapporteerd in de jaarrekeningen. Hieruit blijkt in hoeverre de plannen bezuinigingsmaatregelen voor 2011 succesvol zijn uitgevoerd. Daarnaast kan er natuurlijk ook sprake zijn voortschrijdend inzicht bij stadsdelen ten aanzien van bezuinigingen die gepland staan voor de latere jaren (2012, 2013 of 2014). Door voortschrijdend inzicht komen bijvoorbeeld meevallers en tegenvallers aan het licht.

⁶ Sommige bezuinigingen hebben kenmerken van meerdere categorieën. Vaak zijn dit combinaties van 'meer efficiency' enerzijds, en 'minder taken' of 'lastenverzwaringen' anderzijds. In deze gevallen zijn bezuinigingen ingedeeld bij 'meer efficiency' tenzij uit de omschrijving bleek dat de bezuiniging overwegend een karakter had van 'minder taken' of 'lastenverzwaring'. Dit heeft tot gevolg dat de categorie 'meer efficiency' mogelijk iets groter is dan in werkelijkheid en de categorieën 'minder taken' en 'lastenverzwaring' juist iets hoger kunnen zijn.

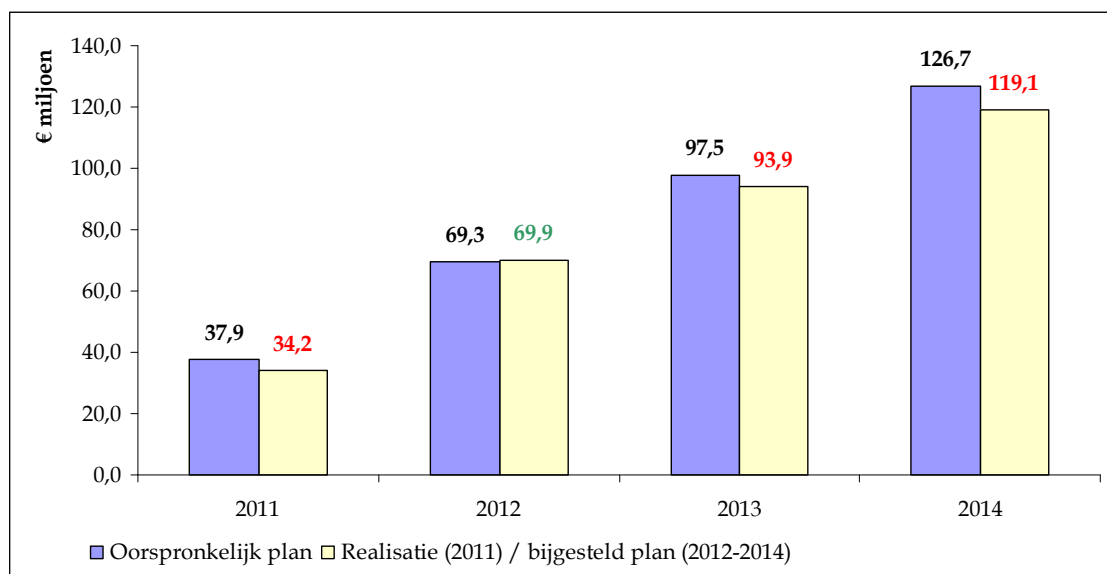
Ook kunnen stadsdelen soms aanvullende mogelijkheden zien voor nieuwe bezuinigingen.

Voor dit onderzoek is allereerst op basis van de jaarrekeningen 2011 van de stadsdelen nagegaan in hoeverre de bezuinigingen voor 2011 volgens plan zijn uitgevoerd. Daarna is op basis van de begrotingen voor 2012 en perspectiefnota's onderzocht in hoeverre stadsdelen door voortschrijdend inzicht meevallers, tegenvallers of nieuwe bezuinigingsmogelijkheden hebben gesignaleerd voor de bezuinigingen in de jaren 2012, 2013 en 2014.

Realisatie bezuinigingen 2011 licht achter op schema: € 34,2 miljoen

Uit de jaarrekeningen over 2011 van de stadsdelen blijkt dat de realisatie van de bezuinigingen licht achter blijft bij de oorspronkelijke plannen. In 2011 hebben de stadsdelen ongeveer € 34,2 miljoen van de geplande € 37,9 miljoen aan bezuinigingen gerealiseerd. Uit de jaarrekeningen van de stadsdelen Oost, West en Zuid blijkt dat de gerealiseerde structurele bezuinigingen per stadsdeel rond de € 1 miljoen achter zijn gebleven. In de overige stadsdelen zijn de bezuinigingen in 2011 zonder afwijkingen (of zeer beperkte afwijkingen) gerealiseerd.

Figuur 3.4 Voortgang bezuinigingen stadsdelen 2011-2014 (cumulatief)

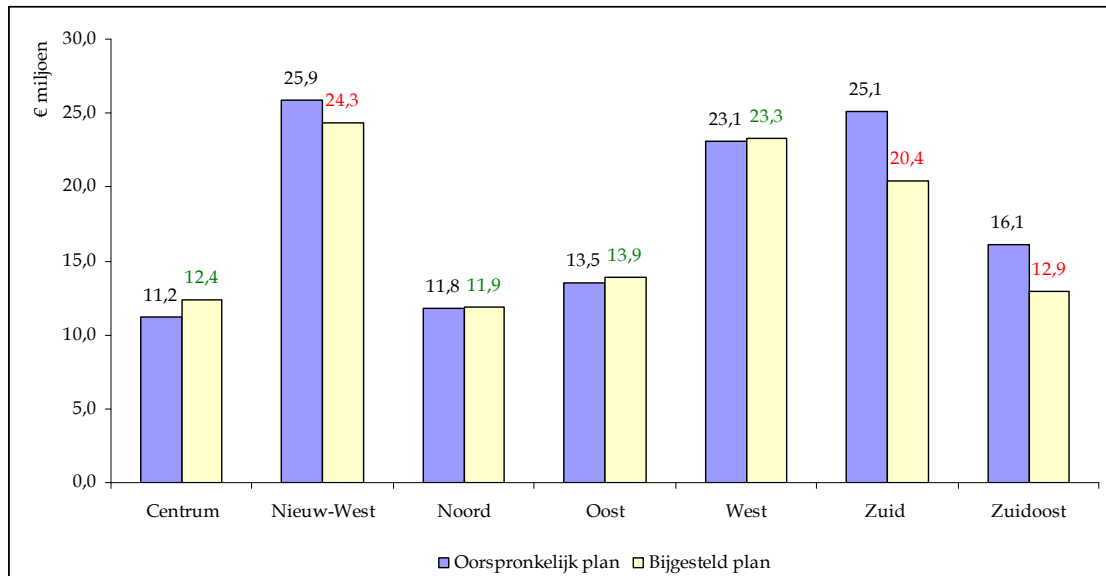

Verwachting voor resultaat bezuinigingen in 2014 redelijk op schema: € 119 miljoen

Voor 2014 verwachten de stadsdelen in totaal bijna € 119 miljoen te bezuinigen (ten opzichte van € 126,7 miljoen in de oorspronkelijke plannen). Ten opzichte van de oorspronkelijke plannen betekent dit dat de stadsdelen, per saldo, een kleine tegenvaller (€ 7,6 miljoen) verwachten bij de toekomstige uitvoering van bezuinigingen. Het grootste deel hiervan komt voor rekening van de stadsdelen Zuid (-/- € 4,7 miljoen), Zuidoost (-/- € 3,2 miljoen) en Nieuw-West (-/- € 1,6 miljoen). In figuur 3.5 is inzichtelijk gemaakt in hoeverre de afzonderlijke stadsdelen de

verwachte opbrengsten van de oorspronkelijke bezuinigingsplannen hebben bijgesteld.⁷

Figuur 3.5 Bijgestelde verwachte opbrengst bezuinigingen per stadsdeel (cumulatief per 2014)

Stadsdelen Noord, Oost en West hebben niet of nauwelijks plannen aangepast

De verwachte opbrengst van de bezuinigingen in stadsdeel Centrum wordt, na aanpassingen voor meevallers, tegenvallers en nieuwe bezuinigingen per saldo ruim € 1 miljoen hoger.⁸ Daarentegen hebben de stadsdelen Noord, Oost en West geen tegenvallers verwacht en, in beperkte mate, meevallers of mogelijkheden voor nieuwe bezuinigingen hebben gezien. Aangezien de stadsdelen Oost en West bij de uitvoering van de bezuinigingen in 2011 elk tegenvallers hebben gemeld van ongeveer € 1 miljoen, betekent dit dat deze stadsdelen er van uitgaan dat de problemen in 2011 geen effect hebben op de bezuinigingen in latere jaren.

Tegenvallers bij efficiënter werken niet gecompenseerd door meevallers

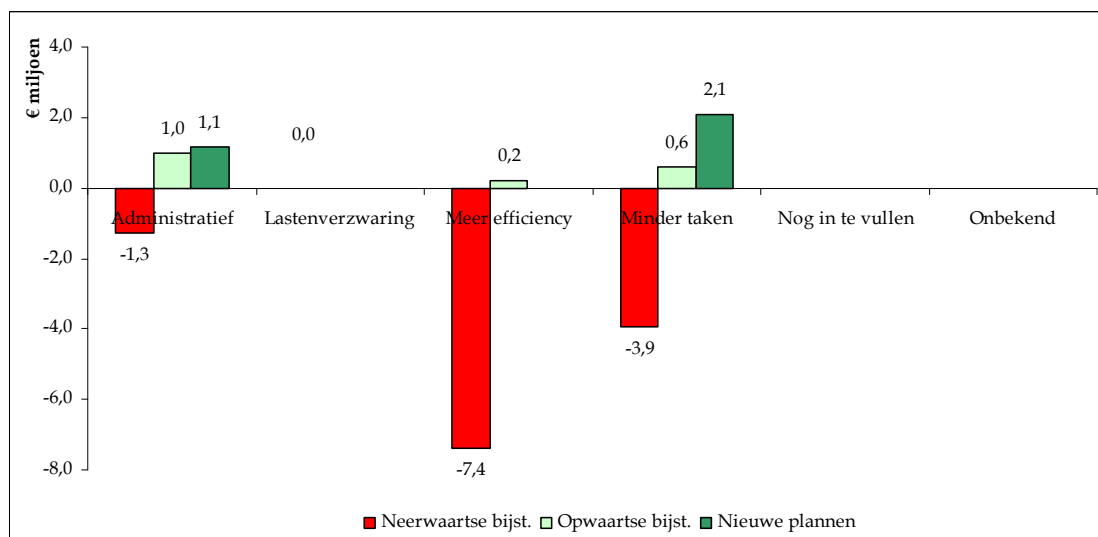
Tegenvallers doen zich voor in drie categorieën bezuinigingen: meer efficiency (-/- € 7,4 miljoen), minder taken (-/- € 3,9 miljoen) en administratieve bezuinigingen (-/- € 1,3 miljoen). De grootste tegenvallers bij het efficiënter werken hebben zich bij stadsdeel Zuid voorgedaan: bezuinigingen op inkoop (-/- € 1,9 miljoen), ICT en de stadsdeelorganisatie zelf (beiden -/- € 0,9 miljoen). Hoewel in omvang de categorie meer efficiency de meeste tegenvallers kent, is het aandeel tegenvallers in verhouding tot de omvang van de bezuinigingsopgave min of meer vergelijkbaar met de bezuinigingen op taken en de administratieve bezuinigingen.

⁷ Stadsdeel Zuidoost heeft aanvullend ook ongeveer € 1 miljoen aan bezuinigingen als 'risicovol' bestempeld.

⁸ In de begroting 2012 van stadsdeel Centrum is ongeveer € 1,1 miljoen aan nieuwe bezuinigingen geïnventariseerd. Dit beeld is enigszins vertekend door de wijze van inventariseren voor dit onderzoek. Deze bezuinigingen zijn namelijk vooral wijzigingen in de begrotingssystematiek die als posterioriteit in de begroting 2012 zijn opgenomen.

Opvallend is dat de tegenvallers bij bezuinigingen op taken of door administratieve bezuinigingen grotendeels of ruimschoots worden gecompenseerd door meevallers of nieuwe bezuinigingen. In het geval van bezuinigingen door efficiënter te werken blijkt dat stadsdelen nauwelijks meevallers kennen en in het geheel geen nieuwe bezuinigingen hebben bedacht ter compensatie van tegenvallers. Figuur 3.6. geeft weer, per categorie, in welke mate meevallers, tegenvallers en nieuwe bezuinigingen zich voordoen.

Figuur 3.6 Bijstellingen en nieuwe bezuinigingen per categorie (cumulatief per 2014)

4 Analyse en aanbevelingen

Uit dit inventariserende onderzoek blijkt dat de stadsdelen goede voortgang hebben gemaakt bij het uitvoeren van hun structurele bezuinigingen voor de periode 2011-2014. Een groot deel van de geplande bezuinigingen in 2011 is ook daadwerkelijk gerealiseerd en de verwachting voor de latere jaren is slechts in beperkte mate verlaagd. Gezien de omvang en de complexiteit van de bezuinigingen waar de stadsdelen mee bezig zijn is dit een goed resultaat. Desondanks moeten bij dit resultaat wel een aantal kanttekeningen worden geplaatst.

€ 12 miljoen aan bezuinigingen moet nog worden ingevuld

In totaal verwachten de stadsdelen in 2014 ruim € 119 miljoen te hebben bespaard. Ten opzichte van de oorspronkelijke plannen (in totaal bijna € 127 miljoen) is er sprake van een relatief kleine bijstelling. Daarnaast moet wel rekening worden gehouden met de nog aanwezige gaten in de plannen. De stadsdelen weten, ook na bijstellingen van de bezuinigingen, nog niet in alle gevallen precies weten op welke wijze ze gaan bezuinigen. In totaal € 12 miljoen aan bezuinigingen moet nog worden ingevuld. Dit speelt met name in de stadsdelen West (€ 5,2 miljoen), Nieuw West (€ 3,4 miljoen) en Oost (€ 2,3 miljoen).

Het feit dat deze bezuinigingen nog moeten worden ingevuld betekent niet dat de plannen van deze stadsdelen tekortschieten. De stadsdelen hebben namelijk in 2013 en 2014 nog de tijd om concrete bezuinigingsmaatregelen te bedenken. Wél betekent het een risico dat deze concrete invulling uitblijft of dat, als te lang wordt gewacht, er te weinig tijd is om een goed plan te maken. Om deze reden beveelt de rekenkamer aan zo snel mogelijk concrete plannen te maken voor de nog in te vullen bezuinigingen.

Aanbeveling 1: Maak concrete plannen voor nog in te vullen bezuinigingen

Stel concrete plannen op waarmee de nog in te vullen bezuinigingen kunnen worden gerealiseerd. Concrete plannen geven inzicht, op maatregelniveau, niet alleen hoeveel er wordt bezuinigd, maar ook wat het stadsdeel hiervoor gaat doen: wordt er efficiënter gewerkt, worden bepaalde taken geschrapt of worden lasten verzwaaard? Maak expliciete afspraken met de stadsdeelraad over het moment dat deze concrete plannen gereed moeten zijn.

Deze inventarisatie is een momentopname: aandacht blijft nodig

De resultaten van dit onderzoek zijn gebaseerd op resultaten uit 2011 en het inventariseren van nieuwe inzichten tot medio 2012. Het onderzoek geeft daarmee een momentopname van de stand van zaken bij de bezuinigingen bij de stadsdelen. Ongeveer driekwart van de bezuinigingen moet nog worden uitgevoerd en gerealiseerd in de komende jaren.

Het is redelijk te veronderstellen dat deze bezuinigingen over het algemeen moeilijker zullen zijn om te realiseren dan de bezuinigingen waarmee in 2011 het eerst is

begonnen: laaghangend fruit wordt vaak het eerst geplukt. Dit maakt het noodzakelijk voor de stadsdelen om ook in de komende jaren de voortgang van de bezuinigingen kritisch te volgen en zicht te hebben op de risico's voor succesvolle bezuinigingen.

Daarnaast is het belangrijk om de administratieve bezuinigingen goed te volgen. Dit zijn bezuinigingen die, vanuit het perspectief van de begroting weliswaar boekhoudkundig snel en eenvoudig kunnen worden gerealiseerd, maar de échte bezuiniging moet dan vaak nog beginnen. Het risico bij administratieve bezuinigingen is dat deze achterliggende bezuinigingen nog niet bekend zijn of dat de uitvoering (onopgemerkt) problemen oplevert. Ogenschijnlijk zijn de administratieve bezuinigingen dan succesvol in de begroting ingeboekt, maar uiteindelijk kunnen zich dan in latere jaren onverwachte financiële of beleidsmatige tegenvallers voordoen.

Aanbeveling 2: Bewaak dat de rapportages over de voortgang van de bezuinigingen voldoende inzichtelijk zijn.

Bruikbare voortgangsrapportages geven, op het niveau van bezuinigingsmaatregelen, inzicht in de oorspronkelijke doelstellingen en de mate waarin deze doelstellingen zijn gerealiseerd of dat verwacht wordt dat deze worden gerealiseerd. Daarnaast is het belangrijk betekent dat de rapportages ook eventuele risico's bij de uitvoering van bezuinigingsmaatregelen inzichtelijk maken.⁹ Voor administratieve bezuinigingen moet de voortgang (en de risico's) niet alleen gerapporteerd worden op basis van de boekhoudkundige resultaten, maar ook op basis van de 'achterliggende' bezuiniging.

Nieuwe bezuinigingen vereisen zorgvuldige afstemming met bestaande bezuinigingen

Op dit moment verwachten de stadsdelen zo'n € 119 miljoen te bezuinigen in 2014. Zoals eerder genoemd zijn de stadsdelen en de centrale stad bezig met de voorbereiding voor een nieuwe ronde bezuinigingen. Het is de bedoeling dat de stadsdelen in deze nieuwe ronde zo'n € 69 miljoen gaan bezuinigen in de periode 2013-2016.

Eén van de risico's bij bezuinigen is dat afzonderlijke bezuinigingsmaatregelen met elkaar overlappen.¹⁰ Deze overlap kan financieel zijn, maar ook beleidsmatig. Als nieuwe bezuinigingen worden ingeboekt zonder afstemming met bestaande bezuinigingen ontstaat het risico dat de bezuinigingen uiteindelijk onvoldoende financieel opleveren of dat beleidsvelden onbedoeld zwaar worden getroffen.

⁹ In bijlage 1 bij de rekenkamerbrief van de Rekenkamer Amsterdam aan de gemeenteraad van Amsterdam (d.d. 23 november 2011 - 'aankondiging onderzoek naar bezuinigingen') zijn enkele suggesties voor de informatievoorziening over bezuinigingen gegeven (zie ook: www.rekenkamer.amsterdam.nl).

¹⁰ De rekenkamer heeft een analyse van de risico's bij bezuinigingen gemaakt in het kader van het onderzoek naar de centraal stedelijke bezuinigingen. Deze risicoanalyse is opgenomen in de onderzoeksopzet en is beschikbaar op www.rekenkamer.amsterdam.nl.

Dit risico is niet ondenkbeeldig omdat, voor zover bekend, de nieuwe ronde bezuinigingen zich nadrukkelijk richt op het vergroten van de efficiency van de stadsdelen en de centrale stad.¹¹ Bij de bestaande bezuinigingen werd daarentegen door de stadsdelen ook al het meest ingezet op efficiënter werken. In deze categorie neemt het risico op overlap tussen de nieuwe ronde bezuinigingen en de bestaande bezuinigingen door de stadsdelen toe.

Aanbeveling 3: Boek geen nieuwe bezuinigingen in zonder afstemming met bestaande bezuinigingen

Om overlap te voorkomen is goede afstemming tussen reeds bestaande en nieuwe bezuinigingsmaatregelen nodig. Voor een goede afstemming is het essentieel dat de bestaande en nieuwe bezuinigingsmaatregelen dusdanig helder zijn omschreven dat daadwerkelijk kan worden bepaald dat er geen sprake is van overlap.

Door de nieuwe ronde bezuinigingen ontstaat ook het risico dat de aandacht voor de reeds bestaande plannen wordt verdrongen. Om dit te voorkomen is het belangrijk dat de bezuinigingen bij de stadsdelen overzichtelijk blijven en dat de lopende bezuinigingen kritisch gevolgd kunnen worden.

Dit vereist een heldere manier van rapporteren die over een langere periode consistent wordt toegepast waarin voor zowel de bestaande als de toekomstige bezuinigingen voldoende inzichtelijk wordt welke voortgang is geboekt. De rekenkamer beveelt daarom aan om toekomstige bezuinigingen *en* bestaande bezuinigingen op te nemen in één standaardrapportage als onderdeel van de reguliere planning en control cyclus.

Aanbeveling 4: Houd overzicht over zowel de bestaande als de nieuwe bezuinigingen

Een overzichtelijke rapportage geeft over zowel de bestaande als (eventuele) toekomstige bezuinigingen op het niveau van bezuinigingsmaatregelen aan wat de plannen zijn (zowel financieel als beleidsmatig), wanneer deze plannen gerealiseerd moeten zijn en wat de meest actuele stand van zaken is.

¹¹ In de kadernota 2013 van de gemeente Amsterdam wordt aangegeven dat ongeveer driekwart van de nieuwe bezuinigingen (van in totaal € 193 miljoen) moet worden gerealiseerd door meer efficiency.

5 Bestuurlijke reactie en nawoord

De rekenkamer heeft op 16 oktober 2012 het conceptrapport voorgelegd aan de dagelijks besturen van de stadsdelen. Hierbij is gevraagd om te reageren op de conclusies en aanbevelingen uit het rapport. Op 30 oktober 2012 heeft de rekenkamer van alle dagelijks besturen een bestuurlijke reactie ontvangen. Hierna volgt de bestuurlijke reactie van het dagelijks bestuur van stadsdeel Zuid en vervolgens het nawoord van de rekenkamer

5.1 Bestuurlijke reactie

Op 16 oktober 2012 hebt u uw conceptrapport *Bezuinigingen stadsdelen Amsterdam 2011-2014* aan ons aangeboden. U hebt een goed en inzichtelijk rapport over de bezuinigingen bij stadsdeel Zuid en andere stadsdelen opgeleverd. Wij zijn u erkentelijk dat u alle ambtelijke reacties van stadsdeel Zuid uit het voorafgegangene ambtelijk wederhoor hebt overgenomen in uw conceptrapportage.

U hebt in uw brief van 16 oktober 2012 verzocht tot bestuurlijk wederhoor op deze conceptrapportage. In deze brief is het bestuurlijk wederhoor van Dagelijks Bestuur stadsdeel Zuid opgenomen. Wij willen reageren op de volgende onderwerpen uit uw conceptrapportage.

Totale bezuinigingsopgave stadsdeel Zuid t.o.v. andere stadsdelen

U constateert in uw conceptrapportage dat de totale bezuinigingsopgaven van stadsdelen verschillen en dat dit vooral wordt veroorzaakt door de (financiële) omvang van elk stadsdeel. Wij willen u daarover het volgende meegeven. Bij vaststelling van de programmabegroting 2011 door de stadsdeelraad van stadsdeel Zuid, is ook vastgesteld dat de totale bezuinigingsopgave in de bestuursperiode 2010-2014 25,1 min. Euro bedraagt. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

- 6 min. Euro ombuiging beleidsrealisatie (eerder gevoerd beleid omzetten in nieuw beleid passend bij het programma-akkoord stadsdeel Zuid 2010-2014)
- 2,5 min. Euro te reserveren voor frictiekosten personeel ten gevolge van fusie stadsdelen Oud-Zuid en ZuiderAmstel in 2010 tot stadsdeel Zuid
- 1,0 min Euro heroverweging sociaal domein overgenomen uit voormalig stadsdeel Oud-Zuid en nog te realiseren in 2011 en verder
- 15,6 min. Euro vanwege teruglopende inkomsten uit het stadsdeelfonds

In de bezuinigingsopgave van stadsdeel Zuid zijn, zoals uit bovenstaande opsomming blijkt, meerdere componenten opgenomen dan alleen de teruglopende inkomsten vanuit het stadsdeelfonds. In uw conceptrapportage hebben wij niet kunnen vernemen hoe de totale heroverwegingsbedragen van andere stadsdelen zijn opgebouwd. Dit bemoeilijkt, naar onze mening, een eerlijke onderlinge vergelijking met andere stadsdelen op het totaal bezuinigde bedrag. Wij verzoeken u vriendelijk in uw rapportage de opbouw van het totale heroverwegingsbedrag van stadsdeel Zuid als toelichting op te nemen bij de bevindingen van stadsdeel Zuid. Naast de bovengenoemde ambitie om in totaal 25,1 min. Euro te bezuinigen, is de ambitie ook bij de vaststelling van de programmabegrotingen van de jaren 2011 en 2012 in relatief hoog tempo het leeuwendeel aan bezuinigingen te realiseren. Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Zuid heeft met de stadsdeelraad daarmee bewust gekozen voor een risicomijdend begrotingsbeleid.

Meer efficiency

Verder constateert u dat stadsdeel Zuid bovengemiddeld (ten opzichte van andere stadsdelen) bezuinigt door efficiënter te gaan werken. Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Zuid heeft vanuit haar gedachtegoed een bewuste keuze gemaakt om de rekening van de bezuinigingen zo min mogelijk bij de burger te leggen. Wij zijn verheugd dat u met ons constateert dat wij dit gedachtegoed weten te verwezenlijken door de bezuinigingen vrijwel alleen in de categorieën 'meer efficiency (€ 14,6 min.)' en 'minder taken (€ 9,3 min.)' te realiseren en slechts in beperkte mate in de categorie 'lastenverzwaring (€ 1,3 min.)'.

Sturen op heroverwegingen en sturen op sluitende begroting

In uw conceptrapportage geeft u aan dat van de voorgenomen bezuinigingen voor het jaar 2011 (conform de programmabegroting 2011) 6,5 min. Euro in totaal 5,5 min. Euro is gerealiseerd. Van de 1,0 min. die niet wordt gerealiseerd in 2011 is 0,7 min. Euro afkomstig van de bezuinigingsopgave *Verhogen reclame-inkomsten* (verder wat kleine posten). Wij willen benadrukken dat de bezuinigingsopgave *Verhogen reclame-inkomsten* (in totaal 1,7 min. euro) dan niet in 2011 is gerealiseerd, maar wel nog wel zoveel als mogelijk wordt gerealiseerd in de jaren 2013 en/of 2014.

Ook willen wij niet onvermeld laten dat wij niet alleen sturen op het realiseren van de heroverwegingen, maar ook sturen op een sluitende begroting. Dat wil zeggen dat wij bewust keuzes maken welke bezuinigingsopgaven versneld of vertraagd kunnen en/of moeten worden, zodat onze jaarlijkse begroting sluitend is. Wij waarderen het als deze ovenweging zou worden vermeld.

Dat brengt ons naar de volgende opmerking dat stadsdeel Zuid een neerwaarts bijgestelde totaalopgave heeft van 4,7 min. Euro per 2014. Dat klopt omdat een aantal bezuinigingsopgaven niet realistisch bleken te zijn. Tegelijkertijd konden wij besluiten om de bezuinigingsopgave neerwaarts bij te stellen omdat sprake is en zal zijn (op basis van ons meerjarig perspectief) van een sluitende begroting in 2012 en verder. Bij

het gekozen pakket bezuinigingsmaatregelen in 2010 hebben wij expliciet behoudend geraamd. Dat betekent dat wij voorzichtige en dus veilige aannames hebben gedaan over het teruglopen van de inkomsten uit het stadsdeelfonds in de jaren vanaf 2011 tot en met 2014. Op dit moment is met de feitelijke ontwikkelingen van het stadsdeelfonds duidelijk dat die aannames niet-voldoende realistisch waren, zodat een neerwaartse bijstelling van de bezuinigingsopgave al bij de programmabegroting 2012 aan de stadsdeelraad hebben voorgelegd.

Aanbevelingen rekenkamer stadsdelen Amsterdam

U doet in uw rapportage een aantal aanbevelingen die wij over zullen nemen. Dit zijn:

- *boek geen nieuwe bezuinigingen in zonder afstemming met bestaande bezuinigingen.* U bedoelt bij nieuwe bezuinigingen de bezuinigingen die voortkomen uit 1 Stad 1Opgave (1S10) en;
- *houd overzicht over zowel de bestaande als de nieuwe bezuinigingen*
- *maak concrete plannen voor nog in te vullen bezuinigingen.* Voor de bezuinigingen die we al hebben doorgevoerd bestaan concrete plannen. Voor nieuwe bezuinigingen, bijvoorbeeld omdat zij vallen onder 1 Stad 1 Opgave (1S10), nemen wij deze aanbeveling over.
- *Bewaak dat de rapportages over de voortgang van bezuinigingen voldoende inzichtelijk zijn.* Afwijkingen, ook in de heroverwegingen, worden ten opzichte van onze programmabegroting gerapporteerd in de jaarrekening. De perspectiefnota en programmabegroting van het daarop volgende jaar geeft weer wat nog de te realiseren bedragen zijn. Hiermee maken wij, naar onze mening, de voortgang van de bezuinigingen inzichtelijk.

Tekstuele opmerking

Op blz. 11 in de bestuurlijke rapportage onderaan staat dat niet inzichtelijk is in welk tempo de maatregelen in de jaren 2012 en 2013 moeten worden gerealiseerd. Wij vermoeden dat u hier 2013 en 2014 bedoelt. Indien ons vermoeden klopt, verzoeken wij u vriendelijk de juiste jaartallen in te voeren. Naar wij hopen is deze bestuurlijke reactie afdoende. Wij verzoeken u vriendelijk de verzochte wijzigingen en aanvullingen aan te brengen. Mocht u nog vragen en/of opmerkingen hebben, dan treden wij graag met u in gesprek.

5.2 Nawoord rekenkamer

De rekenkamer bedankt het dagelijks bestuur voor de tijdige reactie op het rapport. Het dagelijks bestuur geeft aan de bevindingen van de rekenkamer te delen en de aanbevelingen over te nemen.

Met betrekking tot de laatste aanbeveling vragen wij uitdrukkelijk dat rapportages op *maatregelniveau* inzichtelijk maken in welk tempo de afzonderlijke bezuinigingsmaatregelen moeten worden gerealiseerd. Tijdens het onderzoek bleek met name dat dit voor zowel de oorspronkelijke plannen als bij de herziene plannen

slechts gedeeltelijk inzichtelijk. Voor onze analyse bleek het hierdoor noodzakelijk om aannames te maken voor de jaren 2012 en 2013.¹² Dit inzicht is essentieel om de voortgang van bezuinigingen op het niveau van afzonderlijke bezuinigingsmaatregelen te kunnen volgen.¹³

Tot slot vraagt het dagelijks bestuur ook aandacht voor de verschillen in opbouw van bezuinigingsdoelen tussen de stadsdelen. De rekenkamer merkt op dat dit onderzoek erop gericht is in beeld te brengen in hoeverre stadsdelen hun bezuinigingen volgens plan uitvoeren. Het onderzoek heeft niet uitdrukkelijk tot doel na te gaan of stadsdelen te veel of juist te weinig van plan waren te bezuinigen. Zoals ook in dit rapport vermeld kunnen de redenen voor de onderlinge verschillen tussen stadsdelen talrijk zijn. Mogelijke oorzaken kunnen verschillen in (financiële) omvang van de stadsdelen zijn of verschillende inschattingen van toekomstige ontwikkelingen. Welke oorzaken écht ten grondslag liggen aan de verschillen tussen de totale bezuinigingen van stadsdelen is dan ook een onderzoek op zich.

¹² Bij de oorspronkelijke plannen (Heroverwegingen 2011-2014) was weliswaar bekend hoeveel de bezuinigingen per jaar (voor de periode 2011-2014) in totaal moesten opleveren, maar dit was niet uitgesplitst naar de afzonderlijke bezuinigingsmaatregelen. In het bijzonder was niet in alle gevallen te achterhalen hoeveel een bezuinigingsmaatregel in 2012 en 2013 moest opleveren. In deze gevallen heeft de rekenkamer enkele, grove, aannames moeten doen. De tekst waarbij het dagelijks bestuur een tekstuele opmerking plaatst is dan ook correcte weergave van onze werkwijze.

¹³ Ter illustratie kan de wijze waarop stadsdeel Noord rapporteert over de voortgang van bezuinigingen worden bekeken.

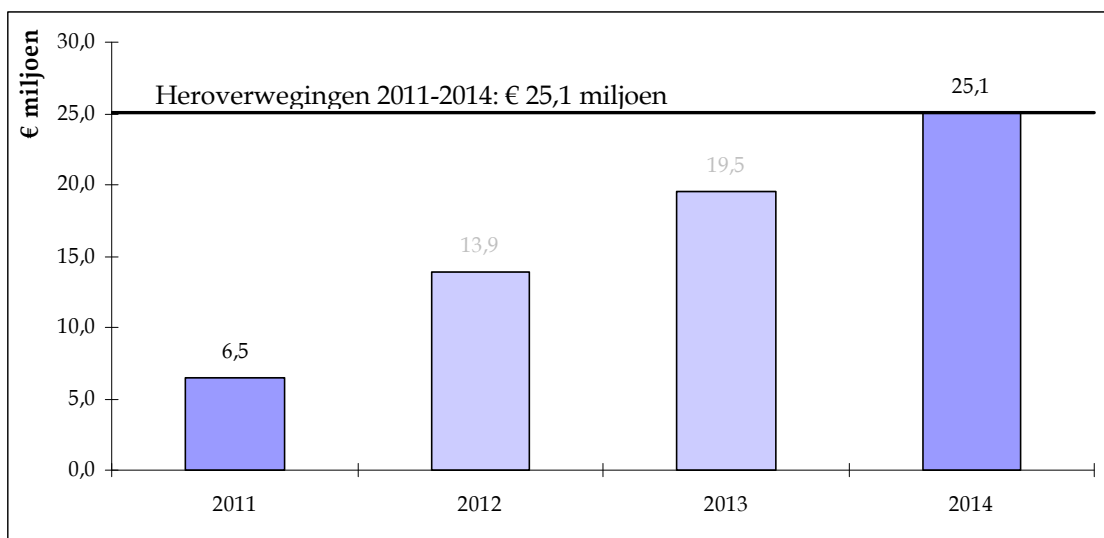
Bijlage 1 – Bevindingen stadsdeel Zuid

Oorspronkelijke bezuinigingsplannen

Stadsdeel Zuid heeft bij de start van deze bestuursperiode op grond van de Heroverwegingen 2011-2014 besloten tot een totaal van € 25,1 miljoen aan bezuinigingen die in de periode 2011-2014 structureel gerealiseerd moeten worden. Op basis van de begrotingen en een ambtelijke opgave is de uitwerking van deze plannen geïnventariseerd.

Bij het opstellen van de plannen voor de bezuinigingen heeft stadsdeel Zuid niet in alle gevallen de bezuinigingen uitgesplitst naar jaarschijven. Om deze reden heeft de rekenkamer voor deze bezuinigingen een aanname toegepast om ze aan de verschillende jaarschijven toe te kunnen rekenen.¹⁴ In onderstaande figuur wordt het totaal van de oorspronkelijke structurele bezuinigingsmaatregelen weergegeven.

Figuur B.1 Oorspronkelijke structurele bezuinigingen (cumulatief)¹⁵

De geïnventariseerde bezuinigingsmaatregelen tellen in totaal op tot € 25,1 miljoen in 2014. Het gaat om in totaal 36 bezuinigingsmaatregelen. Het totaal te bezuinigen bedrag is daarmee gelijk aan de doelstellingen waartoe bij de start van deze bestuursperiode is besloten. Het stadsdeel heeft geen aanvullende incidentele bezuinigingen gepland.

¹⁴ De bezuinigingen (voor zover de omvang in 2012 en 2013 niet bekend was) zijn op basis van de informatie uit het ambtelijk overzicht 'Op weg naar 2014' in gelijke delen toegerekend aan de jaren 2012 en 2013.

¹⁵ In figuur 7.1. zijn de totalen voor de bezuinigingsmaatregelen in 2012 en 2013 gebaseerd op aannames en een ambtelijk overzicht 'Op weg naar 2014'.

De verdere analyse richt zich op de structurele bezuinigingen, hiervan is in figuur B.2 een overzicht gegeven.

Figuur B.2 Categorieën bezuinigingsmaatregelen (cumulatief per 2014)

Uit figuur B.2 blijkt ook het aandeel van de verschillende categorieën bezuinigingen: de categorie efficiency is het grootst en moet in 2014 € 14,6 miljoen opleveren. Na deze categorie bezuinigingsmaatregelen wil het stadsdeel het meest bezuinigingen door middel van de vermindering van taken (2014: € 9,3 miljoen) en lastenverzwaringen (2014: € 1,3 miljoen). Het stadsdeel heeft geen administratieve bezuinigingen getroffen. In tabel B.1. is een overzicht opgenomen van de grootste vijf bezuinigingsmaatregelen.

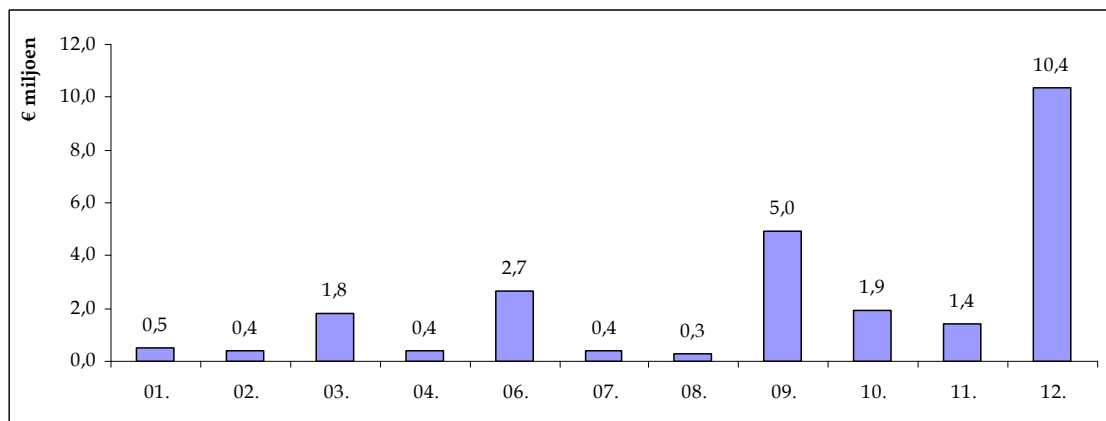
Tabel B.1 Top 5 bezuinigingen (cumulatief per 2014)

Naam (categorie)	Omvang	Omschrijving ¹⁶
Inkoop (meer efficiency)	€ 3 miljoen	Besparingen op inkoop beheer en realisatie gebouwen (€ 0,45 miljoen), facilitair (€ 1,05 miljoen), sociaal domein (€ 0,9 miljoen) en beheer openbare ruimte (€ 0,9 miljoen).
Buurthuiswerk/jongerenwerk (minder taken)	€ 2,7 miljoen	Bezuiniging op m.n. huisvesting, personeel, act.
Taakstelling stadsdeel organisatie (meer efficiency)	€ 2,3 miljoen	Beperken overhead, minder externe inhuur, minder invullen vacatures.
Vermindering budget groot onderhoud (minder taken)	€ 2 miljoen	Verlaging van het onderhoudsniveau.
Reclame inkomsten verhogen (meer efficiency)	€ 1,7 miljoen	Door meer reclame-uitingen in stadsdeel Zuid te plaatsen, worden reclame-inkomsten verhoogd.
Totaal top 5	€ 11,7 miljoen (48% van € 24,5 miljoen aan bezuinigingen)	

¹⁶ De omschrijvingen zijn ontleend aan de notitie Heroverwegingen van stadsdeel Zuid (2010) en aangevuld op basis van de reactie van stadsdeel Zuid d.d. 8 oktober 2012 (in geval van de bezuinigingen op inkoop en vermindering budget groot onderhoud).

De bezuinigingsmaatregelen zijn niet gelijk verdeeld over de beleidsvelden waarop het stadsdeel actief is. De verdeling van de bezuinigingen over de verschillende beleidsprogramma's is weergegeven in figuur B.3. Hieruit blijkt dat het meest wordt bezuinigd op bestuur en ondersteuning (€ 10,4 miljoen), openbare ruimte en groen (€5,0 miljoen) en welzijn en zorg (€ 2,7 miljoen).

Figuur B.3 Bezuinigingen per programma (per 2014)

Voortgang van bezuinigingen

In de jaarrekening 2011 rapporteert het stadsdeel over de realisatie van de bezuinigingen uit de jaarschijf 2011. Daarnaast is er natuurlijk ook sprake van voortschrijdend inzicht ten aanzien van bezuinigingen die gepland staan voor latere jaren (2012, 2013 of 2014). Gaandeweg heeft stadsdeel Zuid in een aantal gevallen gesignaleerd dat bezuinigingen niet of minder haalbaar blijken dan oorspronkelijk gedacht. Naast dit soort neerwaartse aanpassingen heeft stadsdeel Zuid ook in één geval de verwachte opbrengst van een bezuiniging verhoogd (een opwaartse aanpassing). Tot slot heeft stadsdeel Zuid ook één nieuwe bezuiniging getroffen.¹⁷

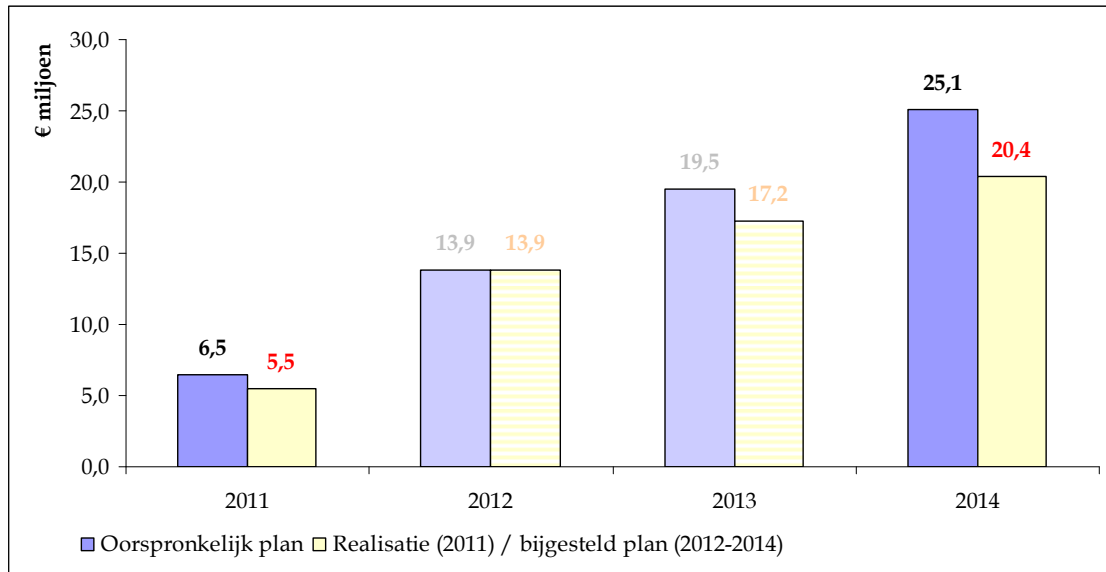
Zoals hiervoor beschreven wordt de geboekte voortgang bij het bezuinigen op verschillende manieren zichtbaar. In figuur B.4. is de voortgang grafisch weergegeven. Hierbij is voor de jaarschijf 2011 de voortgang bepaald aan de hand van de gerapporteerde realisatie in de jaarrekening 2011. Hieruit blijkt dat de realisatie van de bezuinigingen in 2011 ongeveer € 5,5 miljoen bedroeg. Dit resultaat is minder dan de geplande bezuinigingen van € 6,5 miljoen.

Voor de latere jaren is aan de hand van begrotingen en perspectiefnota's bepaald in hoeverre er sprake is van bijstellingen van bezuinigingen (opwaarts en neerwaarts) en nieuwe bezuinigingen. De som van deze bijstellingen, nieuwe bezuinigingen en ongewijzigde bezuinigingen is voor 2012, 2013 en 2014 afgezet tegen de

¹⁷ Stadsdeel Zuid benadrukt dat deze bezuiniging de invulling is van een pro memoriepost van de oorspronkelijke heroverwegingen en niet zo zeer een nieuwe bezuiniging. Omdat deze bezuiniging niet eerder is ingevuld en omwille van de vergelijkbaarheid met de andere stadsdelen heeft de rekenkamer deze bezuiniging als 'nieuwe bezuiniging' ingedeeld.

oorspronkelijk geplande bezuinigingen voor deze jaren. In totaal wordt er, na bijstellingen, verwacht per 2014 per saldo zo'n € 20,4 miljoen te bezuinigen. Hierna wordt in meer detail ingegaan op de realisatie in 2011 en de bijstellingen en nieuwe bezuinigingen in latere jaren.

Figuur B.4 Voortgang bezuinigingen 2011-2014¹⁸

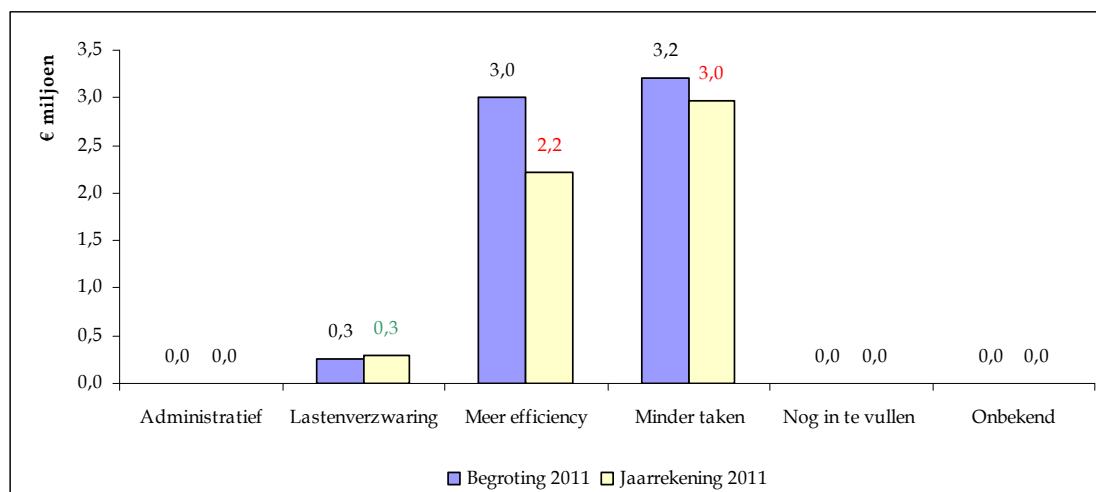

Realisatie van bezuinigingen in 2011

In totaal is in 2011 € 5,5 miljoen van de € 6,5 miljoen aan geplande bezuinigingen gerealiseerd. In de figuur B.5. wordt de realisatie weergegeven per categorie bezuinigingen.

¹⁸ In figuur B.4. zijn de totalen voor de oorspronkelijke en de bijgestelde bezuinigingsmaatregelen in 2012 en 2013 gebaseerd op aannames en een ambtelijk overzicht 'Op weg naar 2014'.

Figuur B.5 Realisatie van bezuinigingen in 2011 per categorie

Uit figuur B.5 blijkt dat de meeste tegenvallers bij de realisatie in 2011 zich voordoen in de categorie 'meer efficiency'. De drie minst succesvolle bezuinigingen zijn in de onderstaande tabel weergegeven.

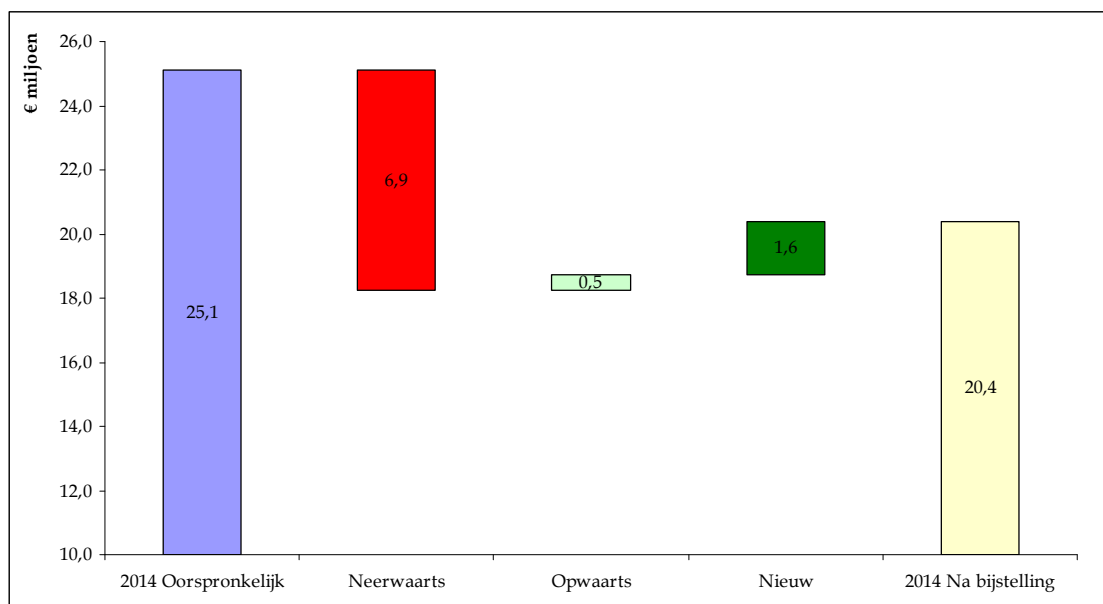
Tabel B.2. Top 3 minst succesvolle realisatie in 2011

	Bezuiniging	Programma	Categorie	Vershil met begroting
1.	Verhoging reclame-inkomsten	9. Openbare ruimte en groen	Meer efficiency	-/- € 0,7 miljoen
2.	Milieu-, klimaats- en duurzaamheidsprogramma	10. Milieur en water	Minder taken	-/- € 0,1 miljoen
3.	Onderhoud parken	9. Openbare ruimte en groen	Minder taken	-/- € 0,1 miljoen

Bijstellingen van bezuinigingen voor 2012-2014

Uit de begrotingen en perspectiefnota's van het stadsdeel blijkt dat er in een aantal gevallen sprake is van bijstellingen of nieuwe bezuinigingen. Per saldo leiden de bijstellingen van bestaande bezuinigingen en het opvoeren van nieuwe bezuinigingen tot een afname van de bezuinigingen in stadsdeel Zuid tot € 20,4 miljoen. Deze afname is in onderstaande figuur uitgesplitst naar de effecten van neerwaartse en opwaartse bijstellingen en de omvang van de nieuwe bezuiniging.

Figuur B.6 Effect bijstellingen en nieuwe bezuinigingen (cumulatief per 2014)

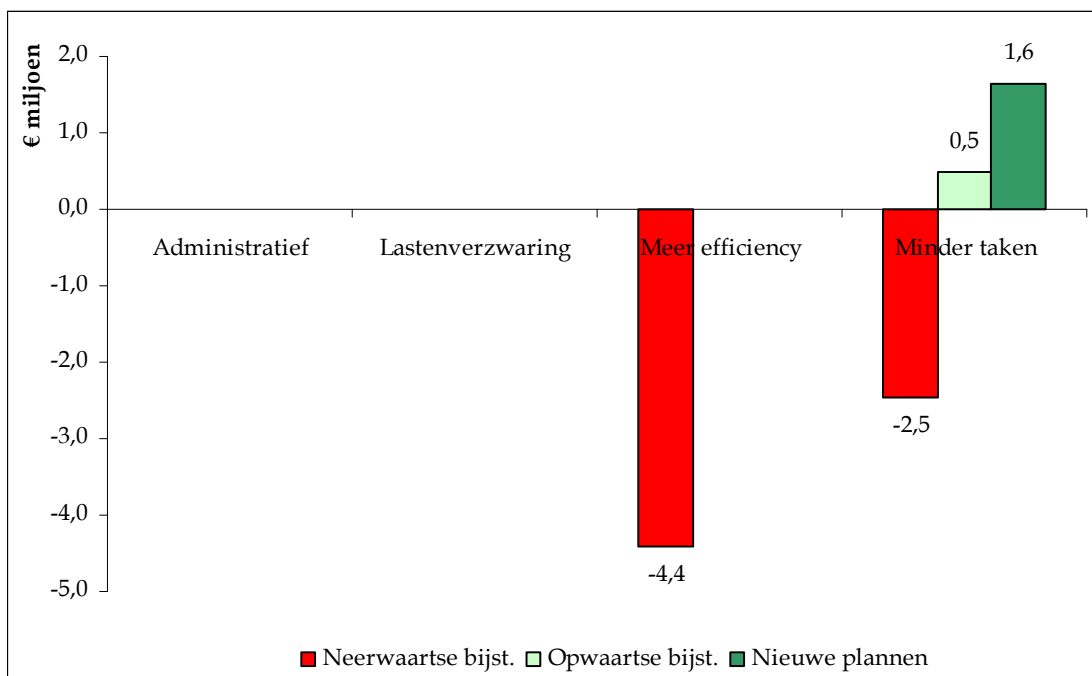
Tabel B.3 geeft overzicht van de opwaarts bijgestelde bezuiniging, de nieuwe bezuiniging en de drie grootste neerwaarts bijgestelde bezuinigingen.

Tabel B.3 Bijstellingen en nieuwe bezuinigingen (cumulatief per 2014)

Bezuiniging	Programma	Categorie	Bijstelling
<i>Opwaartse bijstellingen</i>			
1. Buurthuiswerk / jongerenwerk	6. Welzijn en zorg	Minder taken	+ / + 0,5 miljoen
<i>Nieuwe bezuinigingen</i>			
1. Verlaging onderhoudsniveau	9. Openbare ruimte en groen	Minder taken	+ / + € 1,7 miljoen
<i>Neerwaartse bijstellingen</i>			
1. Inkoop	12. Bestuur en ondersteuning	Meer efficiency	- / - € 1,9 miljoen
2. Stedelijke vernieuwing / projecten groot onderhoud	11. Stedelijke ontwikkeling	Minder taken	- / - € 1 miljoen
3. ICT	12. Bestuur en ondersteuning	Meer efficiency	- / - € 0,9 miljoen

De mate waarin bijstellingen zich voordoen wisselt, tot slot, ook per categorie bezuinigingen. In onderstaande figuur zijn per categorie de effecten van de totale opwaartse en neerwaartse bijstellingen en de nieuwe bezuiniging afgezet tegen de oorspronkelijke bezuinigingen.

Figuur B.7 Bijstelling per type bezuiniging (cumulatief per 2014)

Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam

Frederiksplein 1
1017 XK Amsterdam

telefoon 020 552 2897
fax 020 552 2943
info@rekenkamer.amsterdam.nl
www.rekenkamer.amsterdam.nl